

Nevinně popraven.

“Ale matka, měj se mnou soucit!” pravil Hektor úpěnlivě. “Ne zdržuj mne zpět! Věz, že já to byl, jenž...”

“Nemluv, dále, nešťastníku!” odpovídala matka, kladoucí mu ruku na ústa. “Já vím vše!”

“Jak? Ty vši?... Nalezla jsi snad máj dopis?”

“Ano!”

“A neodeslala jsi ho? Ach!”

S napjetím veškeré síly vytrhl se nyní z její rukou a vrhl se do dveří. — V tom zni z kostelní věže první rána, jež oznamuje sedmou hodinu.

Též chvíle burácí řev z tisíců ryčel; do něho mísí se výkřiky pochvaly a potlesk.

Katovo dílo se patrně výmorně podařilo.

Hektor, jenž podobně seznal, sřítíl se k zemi s vědomím, že se již nic nedá změnit, že soudní vražda je dokonána.

Ležel bez hnutí podle dveří — Zastupý lidu, když touha jejich po ukrutném divadle byla ukojena, opouštějí hlučící a zpívající náměstí a rozptýlovaly se na všechny strany.

Vozy hrčely po kostrbatém dláží deník v bráně.

Dovedné ruce katových pomocníků v nejkratší době odstranily popravistiše do poslední památky a časti naložily do vozu dobře uzavřeného, se kterým pak v největším chvatu ujížděli k nádraží.

Když i poslední oddělení vojska opustilo náměstí, poskytovalo toto opět dřívější jedovatý obraz jehož výrazem byl mír.

Jen několik lidí, jež se ubíraly do kostela, ohlíželo se s hrůzou na místo, kde stálo popravistiše.

Mezitím nadešel úplný den, slunce jasné a veselé vyplulo a vrhalo svoje paprsky do pokojů, kde paní Laurierová klečela na klekátku před křížem majíc těžkou hlavu opanou v sepaté ruce.

Hektor seděl nehnutě v křesle a hleděl před sebe ztrnule.

Konečně povstala, když s věže katedrální tloukla osmá a ubíral se matným krokem ke dveřím svého ložnice.

“Synu můj, odpusť mi!” volala paní Laurierová chvějícím se hlasem a ruce spínala ku kolegádě.

Hektor zůstal státi a bolestně pohlízel na matku.

Tato rychle přispěchala k němu a vrhla se mu do náručí.

Dlouho plačíc leželi si v objedu oba: matka a syn.

Slzy, které společně prolévali, poskytl jim jakési úlevu.

Cítili oba, že na druhé straně těla jsou slabí, oběma se zdálo, aniž by o tom slova vyměnil, že smrt byla by jim vřtaným vykypitelem z útrap života vedlejšího.

Paní Laurierová vzpamatovala se dříve.

Z vlastních svých myšlenek soudila, jaké myšlenky kotují ve hlavě synově.

Vedla Hektora k oknu.

Zde pohlížela mu pevně a přímo do očí a pak hlasem povýšeným pravila:

“Přísahaj mi, že si nesáhneš na život!”

“Čím je mi ale život!” odpovídal Hektor tinným hlasem.

“Což ale, moje drahé, nebohé dítě, nechtíš, že tvůj život je mi jedinou útěchou?”

Se zřejmým potkáváním se účinkem na Hektora, když matka dále pravila:

“Naděje, že se můžeš přece ještě dočkati lepších dob, chrání mne jedině před zoufalstvím.”

A vloživši do hlasu veškerou vroucnost srdce materského, dodávala paní Laurierová stále na syne hledíc:

“Jsi mlád. Budoucnost snad pro tebe skrývá velikou radost, která vyhojí veškeré rány srdce tvého.”

“To se nestane nikdy!”

“Nepřeješ-li si k vůli sobě sa-

motnému žítí, tedy žij alespoň k vůli své staré ubohé matce, která tě za to prosí kleče na kolennou!”

“Veškerá péče a úzkost, kterou zažívám jsem u tvého lůžka, když jsi vzrnil mezi životem a smrtí — pokračovala matka — jsou ničím u srovnání s útrapami, jimiž trpím nyní.”

“Kdybys nyní se životem se rozloučil,” dodávala paní Laurierová v největším pohnutí, “pak býla bych to já, která zavinila tvou smrt.”

Hektor v rozechvění pohlízel na matku, jež pravila dále:

“Není tvojí vinou, že nemoe, při které jsi po mnohé týdny bez vědomí zápasil se smrtí, ti zabránila aby vykonal svoji povinnost až po vrchol, až k obětování vlastního života, jak bylo tvým pevným předsevzetím.”

“Ach, synu můj,” prosila, “odpusť, mi že jsem o tobě v jedné chvíli pochybovala!... Ale nezapomínej také, že jsem ony pochybnosti přežila, protože jsem tě vzduch vznášela. — Proklínej mne, myslíš-li že k tomu máš práva, ale jen žij, abych nemusila s sebou nésti do hrobu ono hrozné vědomí, že jsem byla původkyní tvou smrti.”

Uchopila obě ruce Hektorovi a klečíc před ním líbala je.

Její bílý rozpuštěný vlas splýval jí po ramenu dolů.

Celé tělo její se chvělo pod silou křečovitého pláče.

A tu nemohl Hektor děle odolati.

Vzpomenul si na vše, co pro něj matka od oné doby, k níž sáhala jeho paměť, učinila a vytrpěla.

Pruďce jí pozdvihl, přitiskl jí na svoje srdce a pravil k ní:

“Pokusím se, aby přání tvoje bylo vyplněno.”

Odělení třetí.

Bezprostředně po odsouzení Gaultiote navrátil se policejní agent Bernard do Paříže.

Malou Simonu vzal s sebou.

Dítě, jemuž odsouzení otcovo opatrně bylo zatajeno, nečinilo žádných obtíží a svého dobrodince následovalo.

Tak snadno však přece neopouštěla jedlové údolí ani otec.

Zdálo se, že v okamžiku loučení upomínka na vše, co zde vytrpěla, zdvojnásobila její přítulnost k domovu.

Novota jízdě po dráze brzy však zaplašila její zármutek.

Hukot a rychlost vlaku a neustálé střídání se krajiny ji sice s počátkem omamovalo, ale zajímalo ji a pak i těšilo.

Mimo to se pod ochranou Bernardovu cítila úplně bezpečnou, neboť věděla, že ji tento starý muž má rád. A také zůstala jí ‘Piketa’, jež jí zamílovaná koza, Bernard dovolil Simoně, aby zvíře toto vzala s sebou. Koza vezla se s nimi tím-ž vlakem do Paříže; byla naložena do vagonu pro dobytek, jenž zavěšen ve vlaku nedaleko vozu, ve kterém seděli Simona a Bernard. Při každé zastávce vlaku slyšela Simona mekot zamílovaných koz.

Simona myslila, že s Piketou odváží s sebou část domácích polí a lesů do velkého, neznámého města, o němž tanula jí na mysli hrozná předtucha na základě vypravování starého hokynáře Rikuleta z Tuilu, který vždy říkal, že Paříž je peklo pro koně. Slovem ‘peklo’ rozuměla Simona při svých dětských obrazovnostech moře plamenů, ve kterém ubozí koňové musí vesměs shořeti, při čemž jsou honěni nesčíslnými d’ably a zhroucení karabáč mrskání.

Proto zmocňovala se jí stále větší úzkost, čím více blížili se k Paříži. Na každé stanici tázala se báblivě:

“Je to již Paříž?”

“Již, ptáš se?” odpovídal Bernard s úsměvem. “Bohužel, niko-

li” — dodával — “to ještě není Paříž. Ale jak se zdá, vzdor dlouhé jízdě není ti cesta dlouhá.”

Konečně přijel vlak na východní pařížské nádraží. Simona plna úzkostí zavěsila se do ramenu svého průvodce a očima široce otevřenými se rozhlížela po ohromném nádražním přístřeší. Ano, to bylo skutečné peklo, jak si je ve svých snech představovala. Mnoho černých nestvůr s červeně rozžhavenými očima se tu projíždělo, neustále pískající a hlučné dýchající, jakoby je pronásledovali zlí duchové.

Také množství elektrických světil, z nichž zářilo tak oslňující světlo, že pohled na ne byl nesnesitelný.

To všecko utrzovalo malou Simonu v náhledu, že starý Rikulet měl pravdu, když říkal, že Paříž je peklo.

Po delším čekání v síni pro zavazadla, kdež musila našim cestujícím býti vydána ‘Piketa’, vstoupila do jednoho z oněch velikých osunutých fiakrů, které čekají na méně zámožné příchozí. Bernard úmyslně vyvolil takový vůz — jenž vystavil Simoně zdaleka velebné hezký, — aby mohla do něho býti zároveň koza naložena. Vozka za zpropitné s tím rád souhlasil.

Vůz unášel je živými ulicemi, kde zářilo množství plynových světil. Z toho množství, kteří chvátali všude o závod, měla Simona takový strach, že neustále tulila se ku svému průvodci; “Piketa” bez přestání mečela.

Bernard konejšil Simonu říkaje jí, že budou brzy doma.

V malém domku odlehlejší ulice obýval policejní agent ve přízemku dva pokoje.

Ložnice měla býti nyní pokojem Simoniným, kdežto Bernard zařídil pro sebe jídelnu.

Kozu musili umístiti zatím v jednom z sousedních domů, Simonu mohla ji však podle libosti navštěvovati.

V nejbližší budoucnosti zamýšlel Bernard v okolí Paříže najmouti větší byt, při kterém by se nalezalo též místo pro ‘Piketu’.

Když Simona vstoupila do domu, ve kterém nyní se měla stále ubytovati, byla u vytržení nad jeho krásným zařízením, ačkoli na poměry pařížské byl velmi jednoduchý.

Pokoje, které Bernard obýval, byly malé a jednoduše zařízené, ale čisté a vřidné.

Ložnice určená pro Simonu mimo postel železnou s pestrými kaktusovými záclonami obsahovala velkou skříň, několik židlí a umývadlo. Stěny byly vyzdobeny litografovanými obrazy, jež představovaly výjevy z různých válek.

Druhý pokojík, tak zvaná jídelna, byl opatřen kulatým stolem, čtyřmi rákosovými židlemi, kredencí a pak police, ve které nalezalo se několik chatrných knih s vyličením událostí ze života vojenského.

Malá železná kamna, na kterých Bernard několikrát již jídla si připravoval, doplňovala zařízením tohoto pokoje.

Sotva vstoupili do domu a již Bernard s obratností, jež bývala starým vojínem vlastní, zapálil veselý oheň v krbu; také sám připravil jednoduchou večeři.

Ale Simona byla dlouhou cestou unavena, že jedla jen velmi málo. “Ulož se ke spanku milé dítě,” pravil k ní Bernard; “časné ráno bude ti za to tím více chutnat.”

Dovedl jí do ložnice a pečlivě ji ustlal, že by to laskavá matka lépe nedovedla.

Potom se v jídelně posadil ke stolu, vyplil obvyklou sklenku koňaku, zapálil si zamílovanou dýmku a četl pak ve knize “Dějiny třetího armádního sboru” o bitvě u Magnety. Historii této bitvy četl již bezpočtukrát, ale vždy se k ní rád vracel, neboť se této bitvy účastnil jako vojín osobně.

Vylíčení těchto událostí, jež mohl sám ze své zkušenosti dotrvditi, vzbudilo v něm vždy hotové nadšení, takže se musil přemáhati, aby jednotlivá místa nepřecházel hlasitě, i když byl úplně o samotě.

Dnes ale již toto vypravování daleko nepoutalo obvyklou měrou, neboť pozornost nebyla zaujata

tak rejdy minulé války jako dřívých spících dítěte, jež bylo nyní svěřeno jeho doзору.

Staré jeho srdce vojenské tlouklo daleko čileji při myšlence na jeho otcovské povinnosti k tomu nebohému dítěti, jež stalo se mu nyní tak zamílovaným, nad něj nebylo mu dražším. Vědomí, že Simona byla by bez něho úplně opuštěna, poutalo jeho srdce k ní ještě těsněji.

Hned následujícího dne převzal Simona správu malé domácnosti z vlastního popudu.

Její ujaťec pronesl myšlenku, že hodlá najmouti hospodyně, ale Simona zamítla jí se vši rozhodností. “Jsem veliká a dosti silná, abych mohla zastáti vše sama,” pravila velice rozzněně; “doma v jedlovém údolí musila jsem zastáti práci daleko těžší! Přenechte mi tu radost, abych vám spatřila alespoň část toho, co pro mne činíte!”

Starý muž dojat tímto slovy pronesenými hlasem dětinně lichotivým, podrobil se její vůli. Vyhradil si však, opatřit jí pro těžší práce výpomoc dle svého náhledu. Bernard se uchečel o to, aby dán byl na odpočinek.

Zároven žádala, aby do té doby, nežli bude dán do výslužby, sprostěn byl služby mimo úřad. Této žádosti bylo hned vyhověno. Byl zaměstnán pouze v úřadě. Tímto způsobem bylo mu dopřáno, že mohl strávit každodenně několik hodin ve společnosti své schovanky.

Přicházela pravidelně o dvanacté hodině k polednímu jídlu a o šesté večer dostavoval se k hlavnímu jídlu. Simano jej pokaždé s jásotem vítala očekávaje ho u dveří. Odejmuta mu klobouk a hůl, podala mu pohodlný domácí župan, pak vedla jej ku stolu čisté pokrývce, kde stále již jídlu chutně upravená a vonnou parou lákající.

Jídali společně a malá Simona zpřeměňovala jídlu naivním žvatláním. On, starý mládeňec, jenž nikdy neseznal útulné domácnosti, cítil se za těchto poměrů neobyčejně šťastným. Kdežto dříve se svému bytu, ve kterém se nikdy v pravém slova smyslu nečetil doma, podle možnosti vyhýbal, trávil nyní ráda doma celé večery.

Po jídle usadila se Simona na nízkou stoličku naproti svému ujetci a zbožně naslouchala, když jí povýšeným hlasem předčítal “Dějiny třetího armádního sboru” o bitvě u Magnety.

Více nežli měsíc uplynul oběma těmto skromným lidem v takových to šťastných chvílích. Bledě tváře Simoniny k převládání radosti Bernardovy nabývaly barvy mírně červené. Ujetce neměl jiného přání než to, aby klidný tento život ničím nebyl nikdy vyrušen.

S obavami a pin starosti přemýšlel někdy o otázkě, co by se stalo, kdyby Gaultiot nebyl popraven kdyby dokonce ve vyšší instanci byl žaloby sprostěn?

Pan Beulet se sice řekl, když mu sdělil, že má v úmyslu vzíti malou Simonu k sobě, že může tak učiniti. Bernard se ho tázala, může-li kdo proti tomu co namítati.

“Nikoli!” odpověděl vyšetřující soudce; “dítě nemá více nikoho příbuzného.”

“Neobávajte se,” dodával soudce Bernardovi odvahy, když tento odjžděl do Paříže. “nemůže se vám nic státi ani tehdy, kdyby vy sklyt se její příbuzný. O to se postarám já!”

Vzduch tomu byl Bernard teprve tehdy úplně upokojen, když se dozvěděl, že Gaultiot opravdu byl popraven.

Nyní však jiná vyskytla se pro něj nesnáž.

Jak měl nebohé Simoně podati zprávu o této smutné události? Častokrát mluvil o svém otci, doufala, že jej brzy zase uvidí, neboť o tom nepochybovala, že se dokáže, že jest úplně nevinnou. Byla to těžká uलोha vytrhnouti ji z této utkvělé myšlenky.

Večer onoho dne, kdy Bernard obdržel zprávu o popravě vykonané, přišel domů o chvíli později nežli obvyčejně. Jedl napádně stíšen a znepokojen. Jedl velmi málo, nemluvil skoro nic. Simony zmocnila se následkem toho velká

starost; neodvážila se ani na něj pohlédnouti, neboť se obávala, že sama nějakým nedopatřením vzbudila nevolí v dobrém ujetci.

Po jídle přinesla mu, jak to vždycky činila, dýmku, na jejíž hlavice on vyobrazen byl jako jezdec. Vedle položila knihu s dějinami jeho divise.

Po malé chvíli vzal Bernard Simonu na klín, pohlédl na ni s bolestným výrazem, hladil její měkké vlasy, ale nemohl promluvit ani jediného slova.

“Musím jít to ale přece říci,” pravil sám k sobě.

Ručičky starých hodin na stěně ukazovaly právě pět minut před osmou hodinou. Umínil si, že do osmi hodin počká, potom ale že dojísta počne mluvit.

Volným tlukot oznamovaly hodiny osmou.

Když dozně poslední úder z otevřeného starý muž ústa, jako by chtěl mluvit, ale nemohl ze sebe vypravit ani hlásku.

Vzduch a předešval si, že počká ještě pět minut. Mezi tím Simonu položila hlavinku na jeho rameno a klidně usnula.

Takto jí držel po celou hodinu a když se konečně probudila, myslil, že nemůže přece býti tak ukrutným a pokazit jí noční klid zprávou tak zdrcující. Vyběhl jí, aby se uložila, a odložil smutnou zprávu ku dni následujícímu —

Ale ani dne tohoto, ani potom neodvážil se k zarmoucení dítěte zprávou tak smutnou. Dívce vůbec nedeřel nic on, starý voják, spojujovník u Magnety, otužilý policista, neměl odvahy, aby do dětině očí svojí malé schovanky vnutil slzy. Mimo to se obával, že by Simona ušábla, že také on měl podílu na odsouzení jejího otce a že by jej následkem toho méně milovala.

Tak plynul život Bernarda a Simony způsobem jednotvárným, pro ně však docela uspokojivým.

Nebyli ničím vyrušováni a darilo se jim tak, že si ne lepšího ani nepřáli. Po několika týdnech obdržel Bernard jednoho dne z rána — bylo to v den, kdy nekonala žádná služba — dopis, jehož strana adresní nesla tento nadpis: “Barjot-Blévillé, notář.”

Poněvadž se stávalo vůbec velmi zřídka, že dostal nějaký dopis, bylo Bernardovi tím méně pochopitelno, co může mu psáti notář, ježhož jména vlastně nikdy neslyšel.

Obsah dopisu byl velmi jednoduchý. Obmezoval se na pouhé pozvání, aby se o nejdříve dostavil do kanceláře notářovy za příčinou vyřízení jisté naléhavé záležitosti. Bernard byl dopisem velmi nepokojen: celý volný den jeho byl mu pokazen. Těšil se, že bude po celý den doma, že stráví jej v úplném klidu ve společnosti svojí schovanky. Rozmar, ve kterém se ubíral k notářovi, nemohl nikterak nazývati různým. Kancelář notářova se nalezala ve krásném velkém domě v ulici Lyonské nedaleko Lyonského náměstí.

Místnosti kancelářské samy nikterak neodpovídaly zevnějškem lesku domu.

Předstí jejž stěny byly polepeny plakáty nejrůznějšího obsahu, přišel Bernard do velkého nevládného pokoje, ve kterém asi tučet pisárů bylo zaměstnáno u stolů a pultů, jak se zdálo, tak horlivě, že nikdo z nich neměl ani času přehoziti osloviti. Bernard odkázován od jednoho ke druhému. Konečně přišel k prvnímu tajemníkovu, jenž mu s velikou panoukostí tváří pravil, když nahléd do předvolacího lístku:

“Mně o této záležitosti není nic známo. Snad se dotýká pana Barjot-Blévilla osobně. Promluví s ním o tom. Očekávejte mne zde!”

Ta, emník odešel do vedlejšího pokoje.

Velmi záhy se ale navrátil a uváděl Bernarda do soukromé kanceláře notářovy, při čemž počínal si již daleko skromněji. Pan Barjot-Blévillé, velký, hubený muž, stál u krbu, zahřívaje se snad ve sele plápolajícím ohněm. Zdálo se, že není mu právě vhod, že je v tomto důležitém zaměstnání vyrušován, neboť nepřijal vstupujícího s obzvláštní vlidností.

“Jste policejní agent Bernard?”

tázal se krátce a úsečně.

“Ano, pane!”

“Vzal jste k sobě malého sirotka, Simonu Gaultiotovu?”

“Ano, pane!”

“Od někoho, jenž nechce býti jmenován, je mi uloženo, abych vám vydal listinu vyhotovenou na jméno onoho dítěte, jíž ustanoven pro ne dýchod ročních dvou tisíc pět set franků.”

“Jak že, pane!...”

“Netažte se dále po ničím!” vpadl notář Bernardovi do řeči a pokračoval:

“Pravil jsem vám již, že dáree chce zůstati neznám. Ostatně můžete věnování přijati beze všech rozpaků. Rozumí se samo sebou, že nyní bude vyplácena pouze renta, kdežto kapitál zůstane potud nedotknutelným, dokud nebude dívka pinoletou. Kdyby se měla vdáti před dosažením pinolety, bude jí kapitál vydan před časem.”

Po těchto slovech přistoupil notář ke stolu a vzav papír jakýsi do ruky pravil:

“Zde je listina. Proved'te mi vlastnoručním podpisem že jste ji přijal.”

Když se Bernard podepsal na místo naznačené a listinu k sobě vzal, vedl jej notář k dveřím a doporučil mu ještě, aby s penězi zacházel setrně, propustil jej.

II.

Paní Laurierová a její syn žili po více dni po Gaultiotově popravě ve zdánlivém klidu podle sebe; zdálo se, že zapomeli na onu hroznou událost.

Trvalým však stav tento státi se nemohl. Marně se matka i syn namáhali jeden druhému zatajiti, jaké pocity naplňovaly jejich nitro. Viděli si na tvářích i na očích, že svědomí jejich není klidno.

Den po dni stávala se jejich nálada smutnější, při společném jídlu byla zábava stále stručnější a nejnemilou zcela uzavřela. Požívali pokrmů mlčky, ano později se i vyhýbali, nevyměňovaly pohledy na sebe, poněvadž matka i syn se obávali, že by při vzájemném popotření na sebe nemohli opanovati bolest, jež násilím tahy tváří jim pronikala.

Hektor v útrokách svého srdce nemohl matce odpustiti, že mu zabránila, aby ještě v poslední chvíli mohl vlastním doznáním zachrániti život nevinně odsouzenému.

Prolítá krev onoho nešťastníka byla propast, jež smrti hraběte z Vidionu se mezi Hektorem a pozůstalou vdovou ještě šíře rozevřela. Ach, jak toho nyní lítoval, že podrobil se prosbám svojí matky, aby zůstal na živu!

V takovémto duševním stavu za stihl ho list, který mu zaslala Marta a v němž láskyplnými slovy mluvila o krásné budoucnosti oběma společně.

Nyní, kdy byla prosta pout veškerých, nestálo jejímú štěstí nic v cestě. Proto dala rozhodný výraz láске své k němu, neboť byla si úplně jistou, že on jí miluje.

Obsah tohoto listu byl pro nešťastného Hektora novou mukou, neboť ony naděje nemohl sileti.

Jeho láska její láske byla neměnně rovnou, on však musil ji potlačovati a nemohl se svojí milované vyznati, z jakých důvodů je mu tak činiti.

Když minuly dva dny od chvíle, kdy obdržel dopis od Marty, spálil jej, aniž by byl na něj odpověděl.

V listu druhém, jenž brzy po prvním následoval, vyslovila Marta, jež mlčení Hektorovo nemohla pochopiti, obavu, že snad na novo onemocněl. Slovy nejtěklyjšími ho prosila, aby jí vyprostil z úzkosti a svoje mlčení přerušil.

Jak ale mohl to učiniti, aniž by jí odhalil svoje hrozné tajemství? A kdyby tak učinil, co potom, zdaž nemusila by jím opovrhovati?

A jestli skutečně je možno, aby mu odpustila, pak nemohl, ano nesměl odpustění toto přijati, neboť nedovolovalo mu to jeho svědomí.

Přčin, jehož se dopustil, ačkoli nerad, vyžadoval pokuty, a ta — jak on myslil — mohla záležitosti jen v úplném, neodvolatelném zřikání se.